

EXCEPTION

XỬ LÝ LÕI

- Chương trình nào cũng có khả năng gặp phải các tình huống không mong muốn
 - Người dùng nhập dữ liệu không hợp lệ;
 - Đĩa cứng bị đầy;
 - o File cần mở bị khóa;
 - Đối số cho hàm không hợp lệ;
- Xử lý như thế nào?
 - Một chương trình không quan trọng có thể dừng lại;
 - Chương trình điều khiển không lưu? Điều khiển máy bay?

XỬ LÝ LÕI

```
double MyDivide(double numerator, double denominator) {
   if (denominator == 0.0) {
        // Do something to indicate that an error occurred
}
else {
        rturn numerator / denominator;
}
```

- Mã thư viện (nơi gặp lỗi) thường không có đủ thông tin để xử lý lỗi:
 - Cần có cơ chế để mã thư viện báo cho mã ứng dụng rằng nó vì 1 lý do nào đó không thể tiếp tục chạy được, để mã ứng dụng xử lý tùy theo tình huống.

XỬ LÝ LỖI TRUYỀN THỐNG

- Xử lý lỗi truyền thống thường là mỗi hàm lại thông báo trạng thái thành công/thất bại qua 1 mã lỗi:
 - o Biến toàn cục (chẳng hạn errno);
 - o Giá trị trả về:
 - int remove(const char *filename);
 - o Tham số phụ là tham chiếu:
 - double MyDivide(double numerator, double denominator, int &status);

XỬ LÝ LÕI TRUYỀN THỐNG

- Hạn chế:
 - O Phải có lệnh kiểm tra lỗi sau mỗi lời gọi hàm:
 - Code rối rắm, dài, khó đọc.
 - Lập trình viên ứng dụng quên kiếm tra hoặc cố tình bỏ qua:
 - Bản chất con người;
 - Lập trình viên ứng dụng thường không có kinh nghiệm bằng lập trình viên thư viện.
 - O Rắc rối khi đẩy thông báo lỗi từ hàm được gọi sang hàm gọi vì từ 1 hàm ta chỉ có thể trả về 1 kiểu thông báo lỗi.

C++ EXCEPTION

- Exception ngoại lệ là cơ chế thông báo & xử lý lỗi giải quyết được các vấn đề kể trên;
- Tách được phần xử lý lỗi ra khỏi phần thuật toán chính; cho phép 1 hàm thông báo về nhiều loại ngoại lệ;
- Không phải hàm nào cũng phải xử lý lỗi:
 - Nếu có 1 số hàm gọi thành chuỗi, ngoại lệ chỉ cần được xử lý tại 1 hàm là đủ.
- Không thể bỏ qua ngoại lệ, nếu không chương trình sẽ kết thúc;
- Cơ chế ngoại lệ mềm dẻo hơn xử lý lỗi truyền thống.

CÁC KIỂU & CƠ CHẾ NGOẠI LỆ

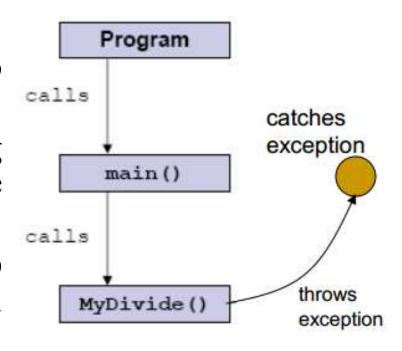
- Một ngoại lệ là 1 đối tượng chứa thông tin về 1 lỗi & được dùng để truyền thông tin đó tới cấp thực thi cao hơn;
- Ngoại lệ có thể thuộc kiểu dữ liệu bất kỳ của C++:
 - o Có sẵn: int, char*, ...
 - Kiểu người dùng tự định nghĩa (thường dùng);
 - Các lớp ngoại lệ trong thư viện <exception>.
- Cơ chế ngoại lệ:
 - Quá trình truyền ngoại lệ từ ngữ cảnh thực thi hiện hành tới mứcc thực thi cao hơn gọi là **ném ngoại lệ** (throw an exception):
 - Vị trí trong mã của hàm nơi ngoại lệ được ném được gọi là **điểm ném** (throw point).
 - Khi 1 ngữ cảnh thực thi tiếp nhận & truy nhập 1 ngoại lệ, nó được coi là bắt ngoại lệ (catch the exception).

 Quy trình gọi hàm & trả về trong trường hợp bình thường:

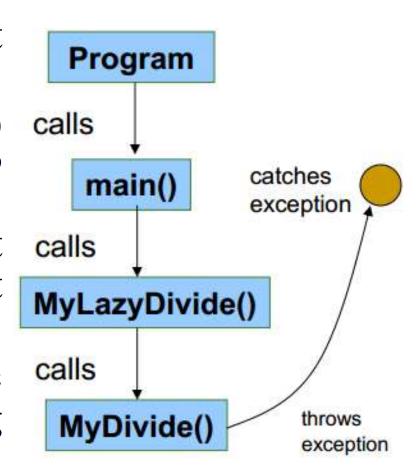

- Quy trình ném & bắt ngoại lệ:
 - Giả sử người dùng nhập mẫu số bằng 0;
 - Mã chương trình trong MyDivide() tạo 1 ngoại lệ (bằng cách nào đó) & ném;
 - Khi 1 hàm ném ngoại lệ, nó lập tức kết thúc thực thi & gửi ngoại lệ đó cho nơi gọi nó;
 - Nếu main() có thể xử lý ngoại lệ, nó sẽ bắt & giải quyết ngoại lệ.
- Chẳng hạn yêu cầu người dùng nhập lại mẫu số.

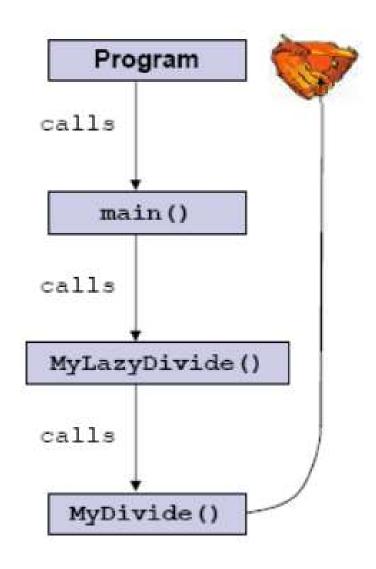

- Nếu 1 hàm không thể bắt ngoại lệ:
 - Giả sử hàm MyLazyDivide() không thể bắt ngoại lệ do MyDivide() ném.
- Không phải hàm nào bắt được ngoại lệ cũng có thể bắt được mọi loại ngoại lệ;
- Chẳng hạn hàm f() bắt được các ngoại lệ E1 nhưng không bắt được các ngoại lệ E2;
- Ngoại lệ đó sẽ được chuyển lên mức trên cho main() bắt.

- Nếu không có hàm nào bắt được ngoại lệ:
 - Hiện giờ ví dụ của ta vẫn chưa có đoạn mã bắt ngoại lệ nào, nếu có 1 ngoại lệ được ném, nó sẽ được chuyển qua tất cả các hàm.
- Tại mức thực thi cao nhất, chương trình tổng (nơi gọi hàm main()) sẽ bắt mọi ngoại lệ còn sót lại mà nó nhìn thấy;
- Khi đó, chương trình lập tức kết thúc:
 - Quy trình này không hoàn toàn giống với các quy trình "bắt' thông thường & ta nên tránh không để chúng xảy ra.

CÚ PHÁP XỬ LÝ NGOẠI LỆ

- Ta đã có các khái niệm cơ bản về xử lý ngoại lệ, sử dụng cơ chế đó trong C++ như thế nào?
- Cơ chế xử lý ngoại lệ của C++ có 3 tính năng chính:
 - Khả năng tạo & ném ngoại lệ (sử dụng từ khóa throw);
 - Khả năng bắt & giải quyết ngoại lệ (sử dụng từ khóa catch);
 - Khả năng tách logic xử lý ngoại lệ trong 1 hàm ra khỏi phần còn lại của hàm (sử dụng từ khóa try).

THROW – NÉM NGOẠI LỆ

 Để ném 1 ngoại lệ, ta dùng từ khóa throw, kèm theo đối tượng mà ta định ném:

throw <object>;

- Ta có thể dùng mọi thứ làm ngoại lệ, kế cả giá trị thuộc kiểu có sẵn:
 - throw 15;
 - o throw MyObj();
- Ví dụ: MyDivide() ném ngoại lệ là 1 string:

```
double MyDivide(double numerator, double denominator)
{
    if(denominator == 0.0)
        throw string("The denominator cannot be 0");
    else
        return numerator/denominator;
}
```


THROW – NÉM NGOẠI LỆ

- Trường hợp cần cung cấp nhiều thông tin hơn cho hàm gọi, ta tạo 1 class dành riêng cho các ngoại lệ;
- Ví dụ: ta cần cung cấp cho người dùng 2 số nguyên
 - o Ta có thể tạo 1 lớp ngoại lệ:

```
class MyExceptionClass
{
    public:
        MyExceptionClass(int a, int b);
        ~MyExceptionClass();
        int getA();
        int getB();
        private: int a, b;
};
```

Sau đó, dùng thể hiện của lớp vừa tạo để làm ngoại lệ.

```
int x, y;
if(...) throw MyExceptionClass(x, y);
```


- Khối **try catch** dùng để:
 - Tách phần giải quyết lỗi ra khỏi phần có thể sinh lỗi;
 - Quy định các loại ngoại lệ được bắt tại mức thực thi hiện hành.
- Cú pháp chung cho khối try catch:

- Mã liên quan đến thuật toán nằm trong khối try;
- Mã giải quyết lỗi đặt trong (các) khối catch.
- Tách mã → chương trình dễ hiểu, dễ bảo trì hơn.

 Có thể có nhiều khối catch, mỗi khối chứa mã để giải quyết 1 loại ngoại lệ cụ thể:

Ta viết lại hàm main() ban đầu để sử dụng khối try – catch:

```
int main() {
  int x, y;
  double result;
  // Prompt user for two numbers
  cout << "Enter two integers, separated by a space: ";
  cin >> x >> y;
  try {
      result = MyDivide(x, y); //Use temporary variable to separate call
                               // to MyDivide() from output code
  catch (string) {
                                        Chú ý: MyDivide () ném
      // resolve_error
                                        ngoại lệ là một string
   1:
  cout << "The first number divided by the second is: " << result << endl;
                     Giải quyết lỗi như thế nào?
```



```
Có thể dùng một biến bool làm cờ báo hiệu thành
int main() {
                             công hay thất bại và đưa khối try-catch vào trong
   int x, y;
                             một vòng do..while để thực hiện nhiệm vụ cho
   double result;
                             đến khi thành công
   bool success;
   do {
      success = true; // Set success to true
      cout << "Enter two integers, separated by a space: "; cin >> x >> y;
      try {
         result = MyDivide(x, y);
      catch (string& s) {
      cout << s << endl;
      success = false; // An exception occurred - set success to false
      };
   } while (success == false); // If success == false, repeat loop
   cout << "The first number divided by the second is: " << result << endl;
```


- Tại lệnh **catch**, có 2 thay đổi so với phiên bản trước:
 - Ta đã sửa kiểu thành tham chiếu đến **string** thay vì **string**. Cách này hiệu quả hơn & tránh được slicing nếu ta làm việc với các ngoại lệ là thể hiện của các lớp dẫn xuất.
- Ngoại lệ bắt được được đặt tên ("s") để ta có thể truy nhập nó từ bên trong khối **catch**.

EXCEPTION MATCHING

- Khi 1 ngoại lệ được ném từ trong 1 khối **try**, hệ thống xử lý ngoại lệ sẽ kiểm tra các kiểu được liệt kê trong khối **catch** theo thứ tự liệt kê:
 - Khi tìm thấy kiểu ăn khớp, ngoại lệ được coi là được giải quyết, không cần tiếp tục tìm kiếm;
 - Nếu không tìm thấy, mức thực thi hiện hành bị kết thúc, ngoại lệ được chuyển lên mức cao hơn.
- Chú ý: khi tìm các kiểu dữ liệu khớp với ngoại lệ, trình biên dịch nói chung sẽ không thực hiện đổi kiểu tự động:
 - Nếu 1 ngoại lệ kiểu float được ném, nó sẽ không khớp với 1 khối catch cho ngoại lệ kiểu int.
- Tuy nhiên, 1 đối tượng hoặc tham chiếu kiểu dẫn xuất sẽ khớp với 1 lệnh **catch** dành cho kiểu cơ sở

EXCEPTION MATCHING

 Do vậy trong đoạn mã sau, mọi ngoại lệ là đối tượng được sinh từ cây Motor Vehicle sẽ khóp lệnh catch đầu tiên (các lệnh còn lại sẽ không bao giờ chạy):

```
try {...}
//Matches everything from the MotorVehicle hierarchy
catch(MotorVehicle &mv) {...}
catch(Car &c) {...}
catch(Truck &t) {...};
```

• Nếu muốn bắt các ngoại lệ dẫn xuất tách khỏi ngoại lệ cơ sở, ta phải xếp lệnh **catch** cho lớp dẫn xuất lên trước:

```
try {...}
catch(Car &c) {...}
catch(Truck &t) {...}
catch(MotorVehicle &mv) {...};
```

EXCEPTION MATCHING

- Nếu ta muốn bắt tất cả các ngoại lệ được ném (kể cả các ngoại lệ ta không thể giải quyết):
 - Ví dụ: tạ có thể cần chạy 1 số đoạn mã dọn dẹp trước khi hàm kết thúc (chẳng hạn dọn dẹp các vùng bộ nhớ cấp phát động).
- Để có 1 lệnh **catch** bắt được mọi ngoại lệ, ta đặt dấu "..." bên trong lệnh **catch**:

catch(...) {...};

• Do tham số "..." bắt được mọi ngoại lệ, ta chỉ sử nên sử dụng nó cho lệnh **catch** cuối cùng trong 1 khối **try-catch** (nếu không, nó sẽ vô hiệu hóa các lệnh **catch** đứng sau).

```
try {...}
catch(<exception type1>) {...}
catch(<exception type1>) {...}
//...
catch(<exception typeN>) {...}
catch(...) {...};
```

RE-THROWING EXCEPTION

- Chuyển tiếp ngoại lệ;
- Trong 1 số trường hợp, ta có thể muốn chuyển tiếp 1 ngoại lệ mà ta đã bắt thường là khi ta không có đủ thông tin để giải quyết trọn vẹn ngoại lệ đó:
 - o Thông thường, ta sẽ chuyến tiếp 1 ngoại lệ sau khi thực hiện 1 số công việc dọn dẹp bên trong 1 lệnh **catch** "…";
 - Để chuyển tiếp, ta dùng từ khóa throw, không kèm tham số, từ bên trong lệnh catch.

```
catch(...)
{
    cout << "An exception was thrown." << endl;
    //...
    throw; //re-throw exception
}:</pre>
```


RE-THROWING EXCEPTION

- Khi 1 ngoại lệ được chuyển tiếp, mọi lệnh catch còn lại trong khối sẽ bị bỏ qua, ngoại lệ được chuyển lên mức thực thi tiếp theo (như ném 1 ngoại lệ mới);
- Do ngoại lệ được ném lại mà không bị sửa đổi, ta có thể thấy được tầm quan trọng của việc sử dụng tham chiếu
 - Nếu 1 lệnh cạtch cho lớp cơ sở với tham số không phải tham chiếu bắt được 1 ngoại lệ thuộc lớp dẫn xuất, nó sẽ thay đổi vĩnh viễn đối tượng để đối tượng đó chỉ còn chứa các thuộc tính của lớp cơ sở;
 - Bàng cách sử dụng tham chiếu, ta có thể đảm bảo rằng ngoại lệ được chuyển tiếp mà không bị thay đổi.

QUẢN LÝ BỘ NHỚ

- Ta đã biết: khi 1 ngoại lệ được ném, hàm thực hiện đang chạy sẽ kết thúc, điều khiển được trả về cho mức thực thi tiếp theo cao hơn cho đến khi gặp điểm bắt ngoại lệ. Stack sẽ được cuốn cho đến khi gặp điểm bắt ngoại lệ;
- Do đó quy trình dọn dẹp tự động xảy ra như khi hàm kết thúc bình thường, đó là:
 - Các đối tượng được cấp phát tự động bên trong hàm sẽ được thu hồi;
 - Trong các đối tượng trên, đối với đối tượng bất kỳ mà constructor của nó đã được thực hiện hoàn chỉnh, destructor của nó sẽ được gọi.
- Các đối tượng còn lại phải được hủy 1 cách tường minh.

QUẢN LÝ BỘ NHỚ

• Ví dụ:

```
bool FlightList::contains(Flight *f) const throw(char*) {
   Flight flight;
   Airport *a = new Airport ("SFO", "San Francisco");
   throw "Out of Bounds";
   try {
          (flightList->contains(flight))
                                      Khi ngoại lệ được ném,
    } catch(char* str) {
                                      destructor cho flight
   // Handle the error
                                      được tự động gọi, nhưng
                                      destructor của a thì không.
```


QUẢN LÝ BỘ NHỚ

- Nếu không tìm thấy lệnh **catch** tương ứng, sau khi mọi hàm đã kết thúc, 1 hàm thư viện đặc biệt **terminate()** sẽ được chạy (có thể coi đây là nơi bắt ngoại lệ cuối cùng);
- Trường hợp mặc định, **terminate()** gọi hàm **abort()**, hàm này sẽ lập tức kết thúc chương trình:
 - Trong trường hợp này, quy trình dọn dẹp không xảy ra, như vậy, destructor của các đối tượng tĩnh & toàn cục sẽ không được gọi;
 - Lưu ý rằng terminate() cũng được gọi ngay khi có 1 ngoại lệ được ném trong quy trình dọn dẹp (nghĩa là 1 destructor cho 1 đối tượng cấp phát tự động ném ngoại lệ trong quá trình unwind).
- Có thể thay đổi hoạt động của **terminate()** bằng cách sử dụng hàm **set_terminate()**.

- Để tích hợp hơn nữa các ngoại lệ vào ngôn ngữ C++, lớp exception đã được đưa vào thư viện chuẩn:
 - Sử dụng #include <exception>; và using namespace std;
- Sử dụng thư viện này, ta có thể ném các thể hiện của exception hoặc tạo các lớp dẫn xuất từ đó;
- Lớp exception có 1 hàm ảo what(), có thể định nghĩa lại what() để trả về 1 xâu ký tự:

```
try {...}
catch (exception e)
{  cout << e.what(); }</pre>
```


- Một số lớp ngoại lệ chuẩn khác được dẫn xuất từ lớp cơ sở exception;
- File header **<stdexcept>** (cũng thuộc thư viện chuẩn C++) chứa 1 số lớp ngoại lệ dẫn xuất từ **exception**:
 - File này cũng đã **#include <exception>** nên khi dùng không cần **#include** cả 2.
- Trong đó có 2 lớp quan trọng được dẫn xuất trực tiếp từ exception:
 - o runtime_error;
 - logic_error.

- runtime_error dùng để đại diện cho các lỗi trọng thời gian chạy (các lỗi là kết quả của các tình huống không mong đợi, chẳng hạn: hết bộ nhớ);
- logic_error dùng cho các lỗi logic chương trình (chẳng hạn truyền tham số không hợp lệ);
- Thông thường, ta sẽ dùng các lớp này (hoặc các lớp dẫn xuất của chúng) thay vì dùng trực tiếp exception:
 - Một lý do là cả 2 lớp này đều có constructor nhận tham số là 1 string mà nó sẽ là kết quả trả về của hàm what().

- runtime_error có các lớp dẫn xuất sau:
 - o range_error: điều kiện sau bị vi phạm;
 - o overflow_error: xảy ra tràn số học;
 - bad_alloc: không thể cấp phát bộ nhớ.
- logic_error có các lớp dẫn xuất sau:
 - o domain_error: điều kiện trước bị vi phạm;
 - o invaliad_argument: tham số không hợp lệ được truyền cho hàm;
 - o length_error: tạo đối tượng lớn hơn độ dài cho phép;
 - o out of range: tham số ngoài khoảng (chẳng hạn chỉ số không họp lệ.

• Ta có thể viết lại hàm MyDivide() để sử dụng các ngoại lệ chuẩn tương ứng như sau:

```
double MyDivide(double numerator, double denominator)
{
    if(denominator == 0.0)
        throw invalid_argument("The denominator cannot be 0.");
    else
        return numerator/denominator;
}
```

 Ta sẽ phải sửa lệnh catch cũ để bắt được ngoại lệ kiểu invalid_argument (thay cho kiểu string trong phiên bản trước)


```
int main()
    int x, y;
    double result;
    do
        cout << "Enter two integers, separated by a space:";
        cin >> x >> y;
        try
            result = MyDivide(x, y);
        catch(invalid argument &e)
            cout << e.what() << endl;
            continue;
        };
    while (0);
    cout << "The first number divided by the second is:"
         << result << endl;</pre>
    return 0;
```


- Làm thế nào để user biết được 1 hàm/phương thức có thể ném những ngoại lệ nào?
- Đọc chú thích, tài liệu?
 - Không phải lúc nào cũng có tài liệu & tài liệu đủ thông tin;
 - Không tiện nếu phải kiểm tra cho mọi hàm.
- C++ cho phép khai báo 1 hàm có thể ném những loại ngoại lệ nào hoặc sẽ không ném ngoại lệ:
 - Một phần của giao diện của hàm;
 - Ví dụ: hàm MyDivide() có thể ném ngoại lệ invalid argument.

 Cú pháp: từ khóa throw ở cuối lệnh khai báo hàm, tiếp theo là cặp ngoặc "()" chứa 1 hoặc nhiều tên kiểu (tách nhau bằng dấu ","):

void MyFunction(...) throw(type1, type2, ..., typeN) {...}

Hàm không bao giờ ném ngoại lệ:

void MyFunction(...) throw() {...}

- Cú pháp tương tự đối với phương thức: bool FlightList::contains(Flight *f) const throw(char *) {...}
- Nếu không có khai báo throw, hàm/phương thức có thể ném bất kỳ loại ngoại lệ nào.

- Chuyện gì xảy ra nếu ta ném 1 ngoại lệ thuộc kiểu không có trong khai báo?
 - Nếu 1 hàm ném 1 ngoại lệ không thuộc các kiểu đã khai báo, hàm unexcepted() sẽ được gọi;
 - Theo mặc định, unexcepted() gọi hàm terminate() mà ta đã nói đến;
 - Tương tự terminate(), hoạt động của unexcepted() cũng có thể được thay đổi bằng cách sử dụng hàm set_unexpected().

- Ta phải đặc biệt cấn trọng khi làm việc với các cây thừa kế & các khai báo ngoại lệ;
- Giả sử có lớp cơ sở **B** chứa 1 phương thức ảo **foo()**:
 - O Khai báo foo() có thể ném 2 loại ngoại lệ e1 & e2:

```
class B
{
    public:
       void foo() throw(e1, e2);
};
```

- Giả sử **D** là lớp dẫn xuất của **B**, **D** định nghĩa lại **foo()**:
 - Cần có những hạn chế nào đối với khả năng ném ngoại lệ của D?

- Khai báo 1 phương thức về cốt yếu là để tuyên bố những gì người dùng có thể mong đợi từ phương thức đó:
 - Đưa ngoại lệ vào khai báo hàm/phương thức hạn chế các loại đối tượng có thể được ném từ hàm/phương thức.
- Khi có sự có mặt của thừa kế & đa hình, điều trên cũng phải áp dụng được;
- Do vậy, nếu 1 lớp dẫn xuất override 1 phương thức của lớp cơ sở, nó không thể bổ sung các kiểu ngoại lệ mới vào phương thức:
 - Nếu không, ai đó truy nhập phương thức qua 1 con trỏ trỏ tới lớp cơ sở có thể gặp phải 1 ngoại lệ mà họ không mong đợi (do nó không có trong khai báo của lớp cơ sở).
- Tuy nhiên, 1 lớp dẫn xuất được phép giảm bớt số loại ngoại lệ có thể ném.

- Ví dụ: nếu phiên bản **foo()** của lớp **B** có thể ném ngoại lệ thuộc kiểu **e1** & **e2**; phiên bản override của lớp **D** có thể chỉ được ném ngoại lệ thuộc loại **e1**:
 - Không vi phạm quy định của lớp cơ sở B.
- Tuy nhiên, D sẽ không thể bổ sung kiểu ngoại lệ mới e3 cho các ngoại lệ mà foo() của D có thể ném:
 - Do việc đó vi phạm khẳng định rằng thế hiện của
 D "là" thể hiện của B.

- Các ràng buộc tương tự cũng áp dụng khi loại đối tượng được ném thuộc vê 1 cây thừa kế:
 - O Giả sử ta có cây thừa kế thứ hai gồm các lớp ngoại lệ, trong đó BE là lớp cơ sở và DE là lớp dẫn xuất.
- Nếu phiên bản foo() của B chỉ ném đối tượng thuộc lớp DE (lớp dẫn xuất), thì phiên bản foo() của lớp D không thể ném thể hiện của lớp BE (lớp cơ sở).

CONSTRUCTOR & NGOẠI LỆ

- Cách tốt nhất để thông báo việc khởi tạo không thành công:
 - Constructor không có giá trị trả về.
- Cần chú ý để đảm bảo **constructor** không bao giờ để 1 đối tượng ở trạng thái khởi tạo dở:
 - Don dep trước khi ném ngoại lệ.

DESTRUCTOR & NGOAI LÊ

- Không nên để ngoại lệ được ném từ destructor;
- Nếu destructor trực tiếp hoặc gián tiếp ném ngoại lệ, chương trình sẽ kết thúc:
 - Hậu quả: chương trình nhiều lỗi có thể kết thúc bất ngờ mà ta không nhìn thấy được nguồn gốc có thể của lỗi.
- Vây, destructor cần bắt tất cả các ngoại lệ có thể được ném từ các hàm được gọi từ đây.

Thank You!

